№ 36 მთავრობის მოამბე ყოველდღიური გაზეთი წელიწადი მეორე

ფასი 2 მან. კვირა, 15 თებერვალი 1920 წ.

საქართველოს რესპუბლიკა

მთავრობის მოამბე, ყოველდღიური გაზეთი
(ოფიციალური და არა ოფიციალური განყოფილებით)
საქართველოს რესპუბლიკა
მიიღება ხელის მოწერა გაზ. „საქ. რესპ." 1920 წლისთვის. გაზეთი ღირს 1 თვით 40 მანეთი, ცალკე ნომერი ყველგან 2 მანეთი. განცხადების ფასი პირველ გვერდზე პეტიტის სტრიქონი 3 მ. 50 კ. მე-4 გვერდზე 3 მ. სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრ. ზომისა 80 მ. 1 იანვრ. გაზ. ნისიად არავის ეძლევა. რედაქციის კანტორის მისამართი: ტფილისი, მარონის ქუჩა № 6. ტელეფონის 1—82.

საქართველოს კონსტიტუციისთვის.

7.

ნეიტრალობის შესახებ.

„საზოგადო დებულებათა" მესამე მუხლი აღნიშნავს საქართველოს რესპუბლიკის საერთაშორისო მდგომარეობას, განსაკუთრებით მის საერთაშორისო დამოკიდებულებას სხვა სახელმწიფოთა მიმართ ომიანობის დროს. ეს მუხლი ასეა გამოთქმული:

„საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა ნეიტრალური სახელმწიფოა".

ეს დებულება ცოტა სხვა რედაქციით გამოცხადებულია დამოუკიდებლობის აქტში, სადაც სწერია: „საერთაშორისო ომიანობაში საქართველო მუდმივი ნეიტრალური სახელმწიფოა". ეს, სხვათა შორის, გვავალებს, რომ ჩვენს კონსტიტუციაში უთუოთ აღნიშნული იყოს საქართველოს მუდმივი ნეიტრალიტეტი.

რა არის ნეიტრალიტეტი? როგორია ნეიტრალური სახელმწიფო?

პირველ ყოვლისა ნეიტრალიტეტი გულისხმობს ჩაურევლობის სხვათა განწყვეტებულ საქმეში, სხვათა ომში: ეს საერთაშორისო მოვლენაა, საერთაშორისო უფლებრივი მდგომარეობაა. დროებითი ნეიტრალიტეტი ეხება განსაზღვრულ მოვლენას, განსაზღვრულ კონფლიქტსა და ომს. სახელმწიფო, ყველასაგან ცნობილი და აღიარებული, სხვა სახელმწიფოთა შორის შეიარაღებულ მოქმედების დროს, გამოდის და აცხადებს: არც იქით ვარ, არც აქეთ, ნეიტრალიტეტი მიჭირავს. და ამას ანგარიში უნდა გაუწიოს ყველა სახელმწიფომ და განსაკუთრებით მებრძოლმა მხარეებმა.

სულ სხვაა მუდმივი ნეიტრალიტეტი. იგი დამყარებულია შეთანხმებაზე ნეიტრალურ სახელმწიფოსა და სხვა სახელმწიფოთა შორის და საფუძველს შეადგენს მონაწილე სახელმწიფოთა უფლებრივი ურთიერთობისას (ლისტი). ნეიტრალიტეტი, რომელიც სრულებით არ გულისხმობს დამოუკიდებლობის შეზღუდვას, გამოწვეულია თავის დაცვის ინტერესებით, მშვიდობის მყოფელობით თუ გავლენიან დაინტერესებულ სახელმწიფოს არ შეუძლია ომი აწარმოოს ვისიმე წინააღმდეგ, ან შეკრას სხვასთან სამხედრო კავშირი ომის საწარმოებლად, მაგრამ იგი თავისუფალია დაიცვას თავის თავი შემოსევისაგან. ამ მიზნით მას შეუძლია იყოლიოს ჯარი, საერთოთ შეიარაღდეს თავიდან ფეხებამდე თავის დამოუკიდებლობის და ტერიტორიის დასაცავად. ეს შეიარაღებული ნეიტრალიტეტია.

მუდმივი ნეიტრალიტეტი, როგორც საერთაშორისო უფლებრივი მდგომარეობა, გულისხმობს არა მარტო ნეიტრალური სახელმწიფოს საერთაშორისო უფლება-მოვალეობის არამედ აგრეთვე საერთაშორისო უფლება-მოვალეობას იმ სახელმწიფოებისას, რომლებმაც აღიარეს და დააკანონეს ეს ნეიტრალიტეტი განსაკუთრებული ხელშეკრულების ცადებით. ნეიტრალიტეტი ეცლება იმათაც კი ვინც მის დამყარებაში პირდაპირ მონაწილეობას არ იღებდა, მაგრამ მაინც ხმამაღლა ამ ხმა ამოუღებლივ იცნო და დაეთანხმა ნეიტრალიტეტს. თავის თავად ცხადია, თუ ნეიტრალურ სახელმწიფოს ჩარევა ომში მოასწავებს ნეიტრალიტეტის დარღვევას, მაშასადამე თავის საერთაშორისო მოვალეობის ასრულებაზე ხელის აღებას და წარმოადგენს უთუოთ საერთაშორისო უფლებრივ დანაშაულს (დელიქტი) მაშინ სახელმწიფოს ნეიტრალიტეტის დამარღვეველი მეომარი სახელმწიფოც იღებენ ხელს თავის საერთაშორისო მოვალეობაზე და სჩადიან საერთაშორისო უფლებრივ დანაშაულს. სწორედ ასეთი დანაშაული ჩაიდინა ამ დიდი საერთაშორისო ომის დასაწყისში გერმანიამ ნეიტრალური ბელგიის და ლუქსემბურგის მიმართ. მაგრამ რადგან არავითარი საერთაშორისო ორგანო, ამ დანაშაულის დამსჯელი არ არსებობდა და არც დღეს არსებობს, (ერთა ლიგა და არბიტრაჟი კიდევ მომავლის საქმეა), მაშინდელ მოძალადეებს თამამათ შეეძლოთ ეთქვათ—საერთაშორისო სამართალი ფარატინა ქაღალდია.

ისიც უნდა ითქვას, რომ მუდმივი ნეიტრალიტეტი, როგორც უფლებრივი მოვლენა, შეიძლება შეიცვალოს ან მოისპოს მხოლოდ ყველა დაინტერესებულ სახელმწიფოთა თანხმობით. ნეიტრალიტეტის დასაწესებლად, საერთაშორისო უფლებაში, არ კმარა ნეიტრალობის მოსურნე სახელმწიფოს განცხადება—ნეიტრალური ვარო. ეს ცხადია, თავისთავად დიდ-მნიშვნელოვანი საქმეა, როცა სახელმწიფო, ხალხის ნებასურვილი მოითხოვს ხელშეუხებლობას, ჩაურევლობას და მუდმივი ნეიტრალიტეტის პოლიტიკის წარმოებას. მაგრამ ამასთან ერთად საჭიროა სხვა სახელმწიფოები თანხმობა და ფორმალური ხელშეკრულება მუდმივი ნეიტრალიტეტის შესახებ. ნეიტრალურ სახელმწიფოს არ შეუძლია როცა მოესურვება ზიზინ უარყოს ნეიტრალიტეტი და დაარღვიოს მის შესახებ სხვებთან დადებული ხელშეკრულობა ცალმხრივი განცხადების ძალით. არც სხვა რომელიმე ნეიტრალიტეტის დამყარებაში მონაწილეობის მიმღებ სახელმწიფოს აქვს უფლება თავის ნებით უარყოს ეს საერთაშორისო ხელშეკრულობა. ნეიტრალურ სახელმწიფოს ტერიტორიალური გაფართოება შეუძლებელია მოხდეს სხვა სახელმწიფოთა დაუთანხმებლათ.

კლასიკური ნეიტრალური ქვეყნებია შვეიცარია, ბელგია, ლუქსემბურგი. პირველის ნეიტრალიტეტი გამოცხადდა ვენის კონგრესის დროს 1815 წ. დიდი სახელმწიფოების კოლექტიური უზრუნველყოფით. მეორე, ბელგია, დამტკიცდა ნეიტრალურ სახელმწიფოდ პირველად 1831 წელს საერთაშორისო ხელშეკრულებით, რომელსაც უზრუნველყოფენ დიდი სახელმწიფონი. კარგათ გახსოვთ, თუ როგორ დაარღვია გერმანიამ ეს ნეიტრალიტეტი და როგორ გაანადგურა მისმა სამხედრო ძალამ ბელგიის ხალხის კეთილდღეობა. მესამე, ლუქსემბურგი, რომელიც სრულებით გადასთელა და გაანადგურა იმპერიალისტურმა გერმანიამ უკანასკნელი ომის დროს, აღიარებულ იქნა ნეიტრალურ სახელმწიფოდ 1867 წ. დიდი სახელმწიფოების მიერ.

საქართველო აცხადებს, რომ ის ნეიტრალური სახელმწიფოა: ამ განცხადებას, რომელიც კონსტიტუციის დებულებად იქცევა, უნდა დიდი სახელმწიფოების საერთაშორისო სანქცია. საჭიროა ცნობა ჩვენი ნეიტრალიტეტის სხვების მიერ განსაკუთრებული შეთანხმების აქტის ძალით, ისე როგორც აუცილებელი იყო ჩვენი დამოუკიდებლობის ცნობა ევროპის მიერ საერთაშორისო ოჯახში თავისუფლათ შესასვლელათ. ცალმხრივათ გამოცხადებული მუდმივი ნეიტრალიტეტი ცოტა რამეს ნიშნავს, თუ იგი არ იქნა აღიარებული აგრეთვე სხვა სახელმწიფოთა მიერ საერთაშორისო უფლების საზღვრებში. ჩვენი რესპუბლიკის ხელმძღვანელთა ყურადღება განსაკუთრებით უნდა მიექცეს საქართველოს საერთაშორისო მდგომარეობის კიდევ უფრო გამაგრებას და მისი ნეიტრალიტეტის უფლების საყოველთაო ცნობას და უზრუნველყოფას.

ჩვენ ჩვენის მხრით ვიცავთ მუდმივ ნეიტრალიტეტს, როგორც დემოკრატიული ხალხი რომელიც მთელის თავის არსებით მოწოდებულია კეთილი განწყობილება იქონიოს ყველა ხალხთან და ყოველნაირათ ხელი შეუწყოს საერთაშორისო სოლიდარობის გაღრმავებას და გამტკიცებას. გარდა ამისა ჩვენ პატარა ხალხი, პატარა სახელმწიფო ვართ და დიდ იმპერიალისტურ სახელმწიფოთა აყოლა არ გვარგია დიდი მუდმივი ჯარის შენახვა ჩვენ წელში გაგვწყვეტს. კიდეც რომ გვინდოდეს, დიდი იმპერიალისტური სახელმწიფო ვერ გავხდებით, ოღონდ ერთი უნდა იყოს ყველასთვის ცხადი: არც სხვა სახელმწიფოს შინაურ საქმეებში ჩავერევით და არც სხვას მოვსცემთ ნებას ჩვენ სახელმწიფოს საქმეებში ჩარევის როგორც სწერდა ამას წინეთ გაზ. „ერთობა" (№ 10 1920).

(შემდეგი იქნება).

პ. საყვარელიძე.

სტამბა საქართველოს მთავრობისა

რედაქტორის მოადგ. ალ. გრიგოლ მაჭავარიანი